

**INFRAȚIUNI PRIVIND CONCURENȚA
COMERCIALĂ. CONCURENȚA NELOIALĂ**

2007-2008

CUPRINS:

I. Cadrul general al reglementării.....	3
I.1. Considerații generale.....	3
I.1.1. Premise.....	3
I.1.2. Funcții.....	3
I.1.3. Formele concurenței.....	3
I.2. Regimul juridic al concurenței. Evoluția reglementărilor în dreptul intern.....	5
I.3. Răspunderea juridică pentru faptele de concurență neloială.....	6
I.3.1. Răspunderea civilă.....	6
I.3.2. Răspunderea contravențională.....	7
I.4. Autorități specializate în prevenirea și combaterea faptelor și actelor care încalcă regimul concurenței.....	8
II. Infracțiunea de concurență neloială prevăzută în art. 5 din Legea nr. 11/1991.....	8
II.1. Conținutul legal.....	9
II.2. Obiectul infracțiunii.....	10
II.3. Subiecții infracțiunii.....	10
II.4. Conținutul constitutiv.....	11
II.5. Forme, modalități, sancțiuni, aspecte procesuale.....	18
BIBLIOGRAFIE.....	19

I. Cadrul general al reglementării

I.1. Considerații generale. Concurența este un element definitoriu al economiei de piață și reprezintă motorul dezvoltării economico-sociale.

În general prin concurență se înțelege o confruntare între tendințe adverse, care converg spre același scop. Prin concurență, în sens juridic înțelegem confruntarea dintre agenții economici cu activități similare sau asemănătoare, exercitate în domeniile deschise pieței pentru câștigarea și conservarea clientelei, în scopul rentabilizării propriei întreprinderi¹.

I.1.1. Premise. Din punct de vedere economic, concurența, pentru a fi posibilă presupune o piață organizată pe baza următoarelor reguli: independența și descentralizarea activității de producție, de distribuție și de consum, libertatea de inițiativă fără constrângeri sau limitări, de ordin administrativ și proprietatea privată asupra unui procent semnificativ din totalitatea mijloacelor de producție.

I.1.2. Funcții. În condițiile de piață liberă concurența îndeplinește câteva funcții definitorii:

- facilitează ajustarea automată a cererii și ofertei în toate domeniile vieții economice;
- împiedică fixarea prețurilor printr-o politică de monopol exercitată de anumiți agenți economici;
- stimulează invențiile și inovațiile, crearea de produse ori servicii noi de o calitate tot mai bună;
- asigură o alocare rațională a resurselor în funcție de diferitele utilități solicitate pe piață;
- stabilește o repartizare a beneficiilor proporțională cu contribuția efectivă a agenților economici în activitatea de producere a unor bunuri și de prestare a unor servicii și de distribuție a acestora.

I.1.3. Formele concurenței. În funcție de anumite criterii în literatura juridică de specialitate se face deosebire între mai multe forme ale concurenței. După gradul de libertate se distinge între *concurența pură* sau *perfectă* și *concurența eficientă* sau *posibilă*.

Concurența pură sau perfectă are trăsături cum ar fi: atomicitatea pieței (un număr mare de agenți mici și mijlocii), omogenitatea produselor și

¹ O. Căpățână, *Dreptul Concurenței Comerciale (concurența onestă)*, Ed. Lumina Lex, București, 1992, pag. 86

serviciilor (relativa similitudine calitativă a acestora), transparența (posibilitatea consumatorilor de a cunoaște caracteristicile și prețurile produselor care li se oferă), pluralitatea de opțiuni mobilitatea factorilor de producție determinată de factori care țin exclusiv de piață. În raport cu acest tip de concurență statul nu intervine în economie decât pentru asigurarea condițiilor optime pentru desfășurarea spontană a concurenței economice. Concurența perfectă a funcționat în perioada de început a capitalismului. În timp, tendința a fost de a se promova o altă formă a concurenței denumită convențional concurență eficientă sau posibilă.

Intervenția statului în cazul concurenței eficiente constă în îndeplinirea de către acesta a unor funcții de reglementare, de asistență și de gestiune².

Concurența eficientă se concretizează prin trei trăsături specifice și anume:

- caracterul deschis al pieței (toți agenții economici se bucură de accesul liber pe piață);
- libertatea de acțiune pe piață (toate întreprinderile își pot stabili în mod autonom politica în raport cu ceilalți concurenți și cu consumatorii);
- toți utilizatorii și consumatorii să beneficieze de un grad satisfăcător de libertate în alegerea furnizorului și a mărfii dorite³.

Modelul concurenței este flexibil și răspunde în mod corespunzător unor exigențe conjuncturale impuse de piață și este larg adoptat în teoria dreptului ca și în jurisprudență, inclusiv de jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene.

După cum prin practicile concurențiale ale agenților economici se încalcă dispozițiile legale care reglementează domeniul concurenței se face distincție între *concurența licită* și *concurența ilicită*. Concurența ilicită poate fi de asemenea clasificată în *concurență interzisă* și *concurență neloială*. Concurența interzisă apare în domeniul scoase de lege din sfera competenței. Concurența neloială apare în domeniul în care competiția este permisă prin lege dar trebuie desfășurată cu mijloace oneste. În concluzie, așa cum s-a observat, ne aflăm în cazul concurenței interzise atunci când se săvârșește un act fără drept (interzis de lege) și în cazul concurenței neloiale atunci când un act, în principiu permis este realizat printr-un exercițiu abuziv al unui drept.

² Funcția de reglementare nu a fost niciodată abandonată de vreun stat. Ponderea acestor funcții diferă după genul de politică economică promovat, care poate fi liberal sau social.

³ C. Voicu, Al. Boroi, Fl. Sandu, I. Molnar, M. Gorunescu, S. Corlățeanu, *Dreptul penal al afacerilor*, Ediția 3, Ed. C.H.Beck, București, 2006. pag. 445

Prin **concurență neloială** trebuie să înțelegem săvârșirea în domeniile deschise competiției economice, a unor fapte contrare legii sau uzanțelor cinstite ale activității comerciale, în scopul captării clientelei unor rivali de pe piața relevantă, producându-se astfel prejudicii materiale și/sau morale, prezente sau eventuale⁴. Concurența neloială nu trebuie confundată cu activitățile pe care le poate desfășura titularul unui drept de proprietate industrială, cu practicile monopoliste, sau cu anumite măsuri ce se iau pentru protecția consumatorului. Potrivit art. 2 din Legea nr. 11/1991, privind combaterea concurenței neloiale⁵, constituie **concurență neloială** orice act sau fapt contrar uzanțelor cinstite în activitatea industrială și de comercializare a produselor, de execuție a lucrărilor, precum și de efectuare a prestărilor de servicii.

În practica judiciară uneori se face confuzie între concurența onestă și cea neloială. Pentru a-și acapara clientela un comerciant are dreptul să uzeze de toate practicile oneste pentru a obține acest lucru, inclusiv practicarea unor prețuri mai mici decât un alt agent comercial concurent cu același profil de activitate.

I.2. Regimul juridic al concurenței. Evoluția reglementărilor în dreptul intern. Inițial actele de concurență neloială erau supuse regimului juridic de drept comun al răspunderii delictuale prevăzut în art. 998 C. civ. Mai târziu au fost adoptate acte normative specifice din care amintim: **Legea din 17 martie 1884** asupra comerțului ambulant, **Legea concurenței neloiale din 18 mai 1932** și **Decretul pentru reglementarea și controlul cartelurilor din 10 mai 1937** completat prin Legea din 26 septembrie 1939.

În anii regimului comunist nu a existat, practic, o legislație specifică în domeniul concurenței. Economia era bazată aproape exclusiv pe proprietatea statului asupra mijloacelor de producție și avea un caracter planificat. Această stare de fapt este firească având în vedere că monopolul de stat în economie și planificarea rigidă sunt prin definiție incompatibile cu libertatea pieței și concurența. Anumite reglementări erau prevăzute în legislație dar acestea nu erau aplicabile decât în domeniul activităților de comerț exterior.

După 1989, odată cu abolirea regimului politic comunist s-au adoptat numeroase reglementări cu incidență în sfera concurenței.

De primă însemnătate sunt dispozițiile constituționale referitoare la economie și funcțiile publice. În art. 135 din Constituție se stabilește că

⁴ Idem, pag. 445-446

⁵ Publicată în Monitorul Oficial nr. 24 din 30 ianuarie 1991, modificată și completată de Legea nr. 21/1996 și Legea nr. 298/2001

„economia României este o economie de piață, iar statul trebuie să asigure libertatea comerțului, protecția concurenței loiale...”, iar în art. 136 se prevede că „statul ocrotește proprietatea care este publică sau privată”. Tot în art. 136 paragraful 6 se stabilește că „proprietatea privată este în condițiile legii inviolabilă”. Art. 44 stabilește că „dreptul de proprietate precum și creanțele asupra statutului sunt garantate” și că „proprietatea privată este ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular”. La dispozițiile constituționale am putea adăuga reglementările cuprinse în convențiile internaționale pe care România le-a ratificat, și în tratatele constitutive ale Uniunii Europene⁶.

Ca reglementari obișnuite cu incidență implicită sau explicită în sfera concurenței pot fi menționate: Legea nr. 15/1990 (cu modificările și completările ulterioare) privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, modificată și republicată, Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, Legea nr. 21/1996 (republicată) privind regimul concurenței.

Dispozițiile cuprinse în legi speciale se completează cu reglementările de drept comun prevăzute în Codul comercial, Codul civil, Codul penal, Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală.

I.3. Răspunderea juridică pentru faptele de concurență neloială

I.3.1. Răspunderea civilă. Potrivit art. 3 din Legea nr. 11/1991 faptele de concurență neloială atrag răspunderea civilă în condițiile acestei legi. Comerciantul care săvârșește un act de concurență neloială va fi obligat să înceteze sau să înlăture actul și după caz să plătească despăgubiri pentru daunele pricinuite. În măsura în care actele sau faptele de concurență neloială constituie contravenții sau infracțiuni și au cauzat daune patrimoniale sau morale, cel prejudiciat este în drept să se adreseze instanței competente cu acțiune în răspundere civilă delictuală. Când fapta a fost săvârșită de un salariat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, comerciantul răspunde solidar cu salariatul, cu excepția situației în care dovedește că potrivit uzanțelor nu putea împiedica fapta.

Soluționarea acțiunilor civile în materia concurenței neloiale este de competența tribunalului locului săvârșirii faptei sau în a cărei rază teritorială

⁶ C. Voicu, Al. Boroi, Fl. Sandu, I. Molnar, M. Gorunescu, S. Corlățeanu, *Dreptul penal al afacerilor*, Ediția 3, Ed. C.H.Beck, București, 2006. pag. 447-448

se află sediul pârâtului sau inculpatului; în lipsa unui sediu este competent tribunalul de la domiciliul pârâtului sau inculpatului.

Dreptul la acțiune civilă se prescrie în termen de 1 an de la data la care păgubitul a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască dauna și pe cel care a cauzat-o, dar nu mai târziu de 3 ani de la săvârșirea faptei.

I.3.2. Răspunderea contravențională. Conform art. 4 din Legea nr. 11/1991 următoarele fapte constituie contravenții, dacă nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât să fie considerate, potrivit legii penale, infracțiuni:

a) oferirea serviciilor de către salariatul exclusiv al unui comerciant unui concurent ori acceptarea unei asemenea oferte;

b) divulgarea, achiziționarea sau folosirea unui secret comercial de către un comerciant sau un salariat al acestuia, fără consimțământul deținătorului legitim al respectivului secret comercial și într-un mod contrar uzanțelor comerciale cinstite;

c) încheierea de contracte prin care un comerciant asigură predarea unei mărfi sau executarea unor prestații în mod avantajos, cu condiția aducerii de către client a altor cumpărători cu care comerciantul ar urma să încheie contracte asemănătoare;

d) comunicarea sau răspândirea în public de către un comerciant de afirmații asupra întreprinderii sale sau activității acesteia, menite să inducă în eroare și să îi creeze o situație de favoare în dauna unor concurenți;

e) comunicarea, chiar făcută confidențial, sau răspândirea de către un comerciant de afirmații mincinoase asupra unui concurent sau asupra mărfurilor/serviciilor sale, afirmații de natură să dăuneze bunului mers al întreprinderii concurente;

f) oferirea, promiterea sau acordarea - mijlocit sau nemijlocit - de daruri ori alte avantaje salariatului unui comerciant sau reprezentanților acestuia, pentru ca prin purtare neloială să poată afla procedeele sale industriale, pentru a cunoaște sau a folosi clientela sa ori pentru a obține alt folos pentru sine ori pentru alta persoană în dauna unui concurent;

g) deturnarea clientelei unui comerciant prin folosirea legăturilor stabilite cu această clientelă în cadrul funcției deținute anterior la acel comerciant;

h) concedierea sau atragerea unor salariați ai unui comerciant în scopul înființării unei societăți concurente care să capteze clienții acelui comerciant sau angajarea salariaților unui comerciant în scopul dezorganizării activității sale.

Contravențiile prevăzute la lit. a)-c) se sancționează cu amendă de la 10.000.000 lei la 100.000.000 lei, iar cele prevăzute la lit. d)-h), cu amendă de la 15.000.000 lei la 150.000.000 lei. Actualizarea cuantumului amenzilor

se face prin hotărâre a Guvernului, în funcție de rata inflației. Sancțiunea poate fi aplicată și persoanelor juridice. Contravențiile se constată, la sesizarea părții vătămate, a camerelor de comerț și industrie sau din oficiu, de către personalul de control împuternicit în acest scop de Oficiul Concurenței, care aplică și amenda.

În cazurile de concurență neloială ce afectează în mod semnificativ funcționarea concurenței pe piața relevantă afectată, Oficiul Concurenței va sesiza Consiliul Concurenței pentru soluționarea cazului în conformitate cu dispozițiile Legii concurenței nr. 21/1996.

Oficiul Concurenței va transmite camerelor de comerț și industrie teritoriale actele de decizie adoptate pentru cazurile de concurență neloială care constituie contravenție, conform prevederilor prezentei legi.

Prevederile privind sancționarea contravențiilor se completează cu dispozițiile O. G. Nr. 2/2001 (modificată și completată) privind regimul juridic al contravențiilor. Termenul de prescripție este de 3 ani.

I.4. Autorități specializate în prevenirea și combaterea faptelor și actelor care încalcă regimul concurenței. Pentru controlul desfășurării activităților comerciale în spiritul concurenței în țara noastră au fost înființate autorități specializate din care cele mai reprezentative sunt: Consiliul Concurenței și Oficiul Concurenței; Camera de industrie și comerț a României și a municipiului București și camerele de industrie și comerț județene; Oficiul registrului comerțului organizat în fiecare județ și în municipiul București; Garda financiară etc.

II. Infracțiunea de concurență neloială prevăzută în art. 5 din Legea nr. 11/1991

Așa cum s-a apreciat în literatura de specialitate Legea nr. 11/1991 depășește concepția politică și juridică care a stat la elaborarea art. 301 C. pen. – concurența neloială, întrucât obiectul ocrotirii penale în cazul infracțiunii prevăzute în art. 5 al Legii nr. 11/1991 îl constituie relațiile sociale stabilite între comercianți pe piața liberă, în spiritul art. 1 al acestei legi⁷. Astfel se consideră că odată cu apariția Legii nr. 11/1991, dispozițiile art. 301 C. pen. au fost abrogate implicit⁸.

⁷ Comercianții sunt obligați să își exercite activitatea cu buna-credință, potrivit uzanțelor cinstite, cu respectarea intereselor consumatorilor și a cerințelor concurenței loiale.

⁸ C. Voicu, Al. Boroi, Fl. Sandu, I. Molnar, M. Gorunescu, S. Corlățeanu, *Dreptul penal al afacerilor*, Ediția 3, Ed. C.H.Beck, București, 2006. pag. 451

II.1. Conținutul legal.

„a) folosirea unei firme, invenții, mărci, indicații geografice, unui desen sau model industrial, unor topografii ale unui circuit integrat, unei embleme sau unui ambalaj de natură să producă confuzie cu cele folosite legitim de alt comerciant;

b) punerea în circulație de mărfuri contrafăcute și/sau pirat, a căror comercializare aduce atingere titularului mărcii și induce în eroare consumatorul asupra calității produsului/serviciului;

c) folosirea în scop comercial a rezultatelor unor experimentări a căror obținere a necesitat un efort considerabil sau a altor informații secrete în legătură cu acestea, transmise autorităților competente în scopul obținerii autorizațiilor de comercializare a produselor farmaceutice sau a produselor chimice destinate agriculturii, care conțin compuși chimici noi;

d) divulgarea unor informații prevăzute la lit. c), cu excepția situațiilor în care dezvăluirea acestor informații este necesară pentru protecția publicului sau cu excepția cazului în care s-au luat măsuri pentru a se asigura că informațiile sunt protejate contra exploatării neloiale în comerț, dacă aceste informații provin de la autoritățile competente;

e) divulgarea, achiziționarea sau utilizarea secretului comercial de către terți, fără consimțământul deținătorului său legitim, ca rezultat al unei acțiuni de spionaj comercial sau industrial;

f) divulgarea sau folosirea secretelor comerciale de către persoane aparținând autoritatilor publice, precum și de către persoane împuternicite de deținătorii legitimi ai acestor secrete pentru a-i reprezenta în fața autorităților publice;

g) producerea în orice mod, importul, exportul, depozitarea, oferirea spre vânzare sau vânzarea unor mărfuri/servicii purtând mențiuni false privind brevetele de invenții, mărcile, indicațiile geografice, desenele sau modelele industriale, topografiile de circuite integrate, alte tipuri de proprietate intelectuală cum ar fi aspectul exterior al firmei, designul vitrinelor sau cel vestimentar al personalului, mijloacele publicitare și altele asemenea, originea și caracteristicile mărfurilor, precum și cu privire la numele producătorului sau al comerciantului, în scopul de a-i induce în eroare pe ceilalți comercianți și pe beneficiari.”

Conform art. 8 acțiunea penală în cazurile prevăzute la art. 5 se pune în mișcare la plângerea părții vătămate ori la sesizarea camerei de comerț și industrie teritoriale sau a altei organizații profesionale ori la sesizarea persoanelor împuternicite de Oficiul Concurenței.

II.2. Obiectul infracțiunii

A. *Obiectul juridic special* al infracțiunii de concurență neloială este constituit din relațiile sociale care apără dreptul comercianților la concurență loială, care presupune interzicerea folosirii mărcilor de fabrică, de comerț, de servicii, de embleme, firme, denumiri sau alte mențiuni care atestă proveniența unui produs de către un comerciant, în mod fraudulos, fără drept. Infracțiunea aduce atingere în subsidiar încrederii publicului în autenticitatea mărfurilor și produselor de pe piață, precum și intereselor consumatorilor care sunt înșelați, de regulă, în ce privește calitatea unor produse pe care le cumpăra.

B. Infracțiunea are de regula și un *obiect material*, existând situații când un asemenea obiect nu există (de exemplu în cazul art. 5 lit. c) – folosirea în scop comercial a rezultatelor unor experimentări...). Atunci când există un obiect material acesta poate fi reprezentat de exemplu de un produs care poartă denumiri de origine sau indicații de proveniență false. Produsul care constituie obiectul material al infracțiunii de concurență neloială poate fi industrial sau agricol. Pentru a putea constitui obiect material al infracțiunii de concurență neloială, produsele, mărfurile trebuie să fie asemănătoare sau chiar identice cu produsele originale. Un produs original poartă de regulă o marcă, mențiuni cu privire la brevetul de invenție în baza căruia a fost realizat, numele unei firme care-l realizează, numele unui comerciant, o emblemă, un anumit ambalaj în care se comercializează sau alte mențiuni care-l individualizează.

În sensul art. 5 lit. b) obiectul material este reprezentat de mărfurile contrafăcute sau pirat. Prin *mărfuri contrafăcute* se înțelege copierea și împachetarea unui produs, astfel încât să semene cu produsul original cu intenția de a induce în eroare, folosind în acest sens semne de marcă și logouri contrafăcute. Prin *mărfuri pirat* se înțelege reproducerea neautorizată a unor produse originale, în scopul de a obține câștiguri materiale fără a avea permisiunea titularului de drepturi și care au ca obiect o cheltuială îndoielnică.

II.3. Subiecții infracțiunii

A. *Subiectul activ* al infracțiunii este de regulă un comerciant. Având în vedere că prin comerciant putem înțelege atât o persoană juridică (cel mai adesea) cât și o persoană fizică, trebuie să precizăm că persoana juridică nu poate fi în sistemul nostru de drept penal subiect activ al unei infracțiuni. Așa fiind, în cazul în care comerciantul este o persoană juridică și săvârșește fapte de concurență neloială, răspunderea penală revine persoanelor fizice care au fost direct sau indirect implicate în săvârșirea faptelor. Răspunderea

contravențională și civilă poate fi însă asumată și în numele persoanei juridice. Nu are nici o relevanță împrejurarea că fapta este săvârșită de un cetățean român, un cetățean străin sau de o persoană fără cetățenie. Subiectul activ mai poate fi o persoană aparținând autorităților publice, precum și o persoană împuternicită de deținătorii legitimi ai secretelor comerciale pentru a-i reprezenta în fața autorităților publice.

Participația este posibilă sub toate formele sale, pentru instigator sau complice neistituindu-se vreo cerință specială.

B. Subiectul pasiv principal este comerciantul, indiferent de forma juridică sub care își desfășoară activitatea (tipul de societate comercială sau regie autonomă) și indiferent de natura capitalului (de stat, privat sau mixt), care a fost prejudiciat în interesele sale prin actul sau fapta de concurență neloială. Subiect pasiv secundar poate fi beneficiarul produsului sau serviciului în raport de care s-a comis fapta de concurență neloială. Subiectul pasiv principal cât și secundar poate fi o persoană juridică sau fizică, națională sau din altă țară care a ratificat Convenția Uniunii de la Paris pentru protecția proprietății industriale⁹.

II.4. Conținutul constitutiv

A. Latura obiectivă. Din punct de vedere al laturii obiective *elementul material* se înfățișează sub mai multe modalități normative după cum urmează:

- **folosirea** unei firme, invenții mărci, indicații geografice, unui desen sau model industrial, unor tipografii ale unui circuit integrat, unei embleme sau unui ambalaj de natură să producă confuzie cu cele folosite legitim de alt comerciant. Prin **folosire** de înțelege întrebuințarea, utilizarea în mod fraudulos a unui element de identificare a unui produs ce aparține sau este comercializat de alt comerciant în condițiile legii.

Oricare dintre acțiunile care pot constitui, alternativ, elementul material al infracțiunii prevăzute de art. 5 lit. a) al Legii nr. 11/1991, pentru a forma latura obiectivă a acestei infracțiuni, trebuie să îndeplinească cerința esențială prevăzută de textul enunțat, anume „trebuie să fie de natură a produce confuzie” cu aceleași acțiuni, dar care sunt legitim folosite de un alt comerciant.

Firma, în conformitate cu art. 30 din Legea nr. 26/1990 privind registrul comerțului este numele sau denumirea sub care un comerciant exercită comerțul sau/și sub care semnează, alcătuind un element de

⁹ Idem, pag. 453

identificare al acesteia, sub care este înregistrat în registrul comerțului. În general, se deosebesc două feluri de firmă și anume:

- firma individuală sau comercială, care este numele profesional al comerciantului persoană fizică sau numele său comercial;
- firma socială, care este denumirea dată societăților comerciale.

Pentru a se evita confuzia între firme, legea stabilește că orice firmă nouă trebuie să se deosebească de cele existente, aplicarea acestei reguli făcând parte din competența exclusivă a oficiului registrului comerțului la care este înmatriculată o firmă individuală sau socială, organism care este dator să realizeze o prevenire a confuziilor cu firmele înscrise în mod legal și căruia nu-i este îngăduit să înregistreze o firmă nouă care nu are în conținutul său suficiente elemente de deosebire față de firmele deja înmatriculate¹⁰.

Emblema este semnul extern care individualizează și deosebește o întreprindere comercială de o alta, de același gen. În acest sens, art. 30 alin. (2) al Legii nr. 26/1990 prevede ca „emblema este semnul sau denumirea care deosebește un comerciant de un altul, de același gen”. Orice emblemă va trebui să se deosebească de emblemele înscrise în registrul comerțului, pentru același fel de comerț, precum și de emblemele altor comercianți de pe piața unde comerciantul își desfășoară activitatea.

Emblema va putea fi folosită pe panouri de reclamă, oriunde ar fi așezate, pe facturi, scrisori, note de comandă, tarife, prospecte, afișe, publicații și în orice alt mod, numai dacă vor fi însoțite în mod vizibil de firma comerciantului, iar „dacă firma cuprinde vreo denumire, firma va fi scrisă cu litere având mărimea de cel puțin jumătate din cea a literelor cu care este scrisă emblema”[art. 43 alin (3) al Legii nr. 26/1990].

Ca element al fondului de comerț, emblema poate fi formată dintr-o denumire fantezistă ca și dintr-un nume, fie al proprietarului firmei, fie un altul, ocazional, scrise într-o anumită caracteristică și însoțite în mod frecvent de un desen ilustrativ.

Emblema se aplică prin lipire, imprimare, stanțare, poansonare etc., fie direct pe produs, fie pe ambalajul acestuia, în scopul de a permite selecționarea vizuală rapidă de către cumpărătorul potențial.

Alături de celelalte drepturi de proprietate industrială ce aparțin comerciantului – firma și emblema sunt bunuri mobile, incorporale, care au un loc semnificativ în cadrul fondului de comerț, reprezentând, printre altele, un indicator important, esențial al puterii economice, cât și a perspectivelor de dezvoltare, a unei anumite societăți comerciale¹¹.

¹⁰ T. Prescure, *Curs de dreptul concurenței comerciale*, Ed. Rosetti, București, 2004, pag. 86

¹¹ C. Voicu, Al. Boroi, Fl. Sandu, I. Molnar, M. Gorunescu, S. Corlățeanu, *Dreptul penal al afacerilor*, Ediția 3, Ed. C.H.Beck, București, 2006, pag. 455

Prin **invenție** se înțelege rezolvarea tehnică, științifică a unei probleme din orice ramură a economiei, culturii etc. care prezintă noutate și progres față de stadiul cunoscut al tehnicii mondiale, care nu a mai fost brevetate sau făcută publică în țară sau străinătate și reprezintă o nouă soluție tehnică.

Marca este un element de identificare a produsului, a garanției calității unui produs și care oferă consumatorului garanția că produsul pe care-l cumpără sau folosește este cel dorit. Pentru a fi protejate, pe plan intern mărcile sunt înregistrate la O.S.I.M. De aceeași protecție se bucură și alte elemente folosite pentru individualizarea unui produs (ex. indicațiile geografice).

Indicația geografică este denumirea servind la identificarea unui produs originar dintr-o țară, regiune sau localitate a unui stat, în cazurile în care într-o calitate, o reputație sau alte caracteristici determinate pot fi în mod esențial pot fi atribuite aceste origini geografice.

Prin **desen industrial** se înțelege aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a acestuia, redat în două dimensiuni, rezultat din combinația dintre principalele caracteristici, îndeosebi linii, contururi, culori, formă, textură și/sau materiale și/sau ornamentația produsului în sine. Prin **model industrial** se înțelege aspectul exterior al unui produs sau al unei părți al acestuia, redat în trei dimensiuni, rezultată din combinația dintre principalele caracteristici, îndeosebi linii, contururi, culori, formă, textură și/sau ornamentația produsului în sine¹².

Prin **circuit integrat** se înțelege un produs, sub forma sa finală sau sub o formă intermediară, alcătuit dintr-un ansamblu de componente active și pasive, inclusiv interconexiunile, care fac parte în totalitate sau parțial din corpul sau suprafața unei piese materiale, produs care este destinat să îndeplinească o funcție electronică, iar prin **topografie a unui circuit integrat** se înțelege dispunerea tridimensională a unor elemente a unui circuit integrat, din care unu cel puțin este element activ, și a tuturor interconexiunilor sau a unei părți din interconexiunile circuitului integrat sau o astfel de dispunere tridimensională pregătită pentru fabricarea circuitului integrat.

Ambalajul, ca noțiune și definiție generală, valabilă și în cazul infrafracțiunii pe care o analizăm, este materialul ori obiectul în care se împachetează ceva.

În general, ambalarea mărfurilor constituie o operațiune de condiționare exterioară a acestora, în scopul protecției lor, cantitativă și

¹² Idem, pag. 456

calitativă în timpul transportului, dar și pentru a le conferi un aspect atrăgător și corespunzător naturii produsului, pentru realizarea scopului final, care este o profitabilă comercializare a mărfurilor.

Datorită importanței ambalajelor pentru însăși scopul final al producerii fiecărei marfi, acestea trebuie să aibă un aspect comercial atrăgător, trebuie să fie marcate și etichetate corect, cu respectarea clauzelor contractuale, a uzanțelor și a regulilor obligatorii, chiar cutumiare, de pe piața de destinație.

Potrivit art. 5 lit. a) din Legea nr. 11/1991, ambalarea trebuie să fie făcută astfel încât să nu fie de natură a produce confuzii cu privire la produsele altui comerciant, nici cu privire la ambalajele folosite în mod legitim de un alt comerciant.

- ***punerea în circulație de mărfuri contrafăcute și/sau pirat***, a căror comercializare aduce atingere titularului mărcii și induce în eroare consumatorul asupra calității produsului/serviciului. *Punerea în circulație* presupune introducerea acestor mărfuri în circuitul comercial astfel încât să poată fi achiziționate de eventualii cumpărători. Pentru a fi în prezența acestei modalități de comitere a infracțiunii, fapta trebuie să aducă atingere titularului mărcii și să inducă în eroare consumatorul asupra calității produsului/serviciului.

- ***folosirea în scop comercial a rezultatelor unui experiment*** a căror obținere a necesitat un efort considerabil sau a altor informații secrete în legătură cu acestea, transmise autorităților competente în scopul obținerii autorizațiilor de comercializare a produselor farmaceutice sau a produselor chimice destinate agriculturii, care conțin compuși chimici noi. În acest caz *acțiunea incriminată (folosirea)* este săvârșită de un subiect calificat – o persoană care face parte dintr-o autoritate competentă să dea autorizație de comercializare a unor produse – și constă în utilizarea rezultatelor unor experimente în interes personal sau pentru al comerciant, urmărindu-se și obținerea unor beneficii. Prin *rezultatele unor experimentări* se înțelege materializarea în scris a unor activități experimentale privind produse farmaceutice sau produse chimice destinate agriculturii care conțin compuși chimici noi. Prin *informații secrete* trebuie să înțelegem acele amănunte sau detalii care nu sunt destinate publicității și de care trebuie să ia cunoștință doar autoritatea competentă și îndrituită de lege să acorde autorizații în acest domeniu.

- ***divulgarea unor informații prevăzute la lit. c)***, cu excepția situației în care dezvăluirea acestor informații este necesară pentru protecția publicului sau cu excepția cazului în care s-au luat măsuri pentru a se asigura că informațiile sunt protejate contra exploatării neloiale în comerț, dacă

aceste informații provin de la autoritățile competente. *Divulgarea* presupune aducerea la cunoștință a rezultatelor experimentelor sau a informațiilor secrete privind aceste experimente unui număr nedeterminat de persoane.

- ***divulgarea, achiziționarea sau utilizarea secretului comercial de către terți, fără consimțământul deținătorului său legitim, ca urmare a unei acțiuni de spionaj comercial sau industrial.*** *Divulgarea* presupune aducerea la cunoștință a secretelor comerciale unui număr nedeterminat de persoane. *Achiziționarea* presupune dobândirea unui drept asupra secretului comercial în deosebi prin vânzare-cumpărare. *Utilizarea* presupune fapta comerciantului care intrând în posesia unui secret comercial prin intermediul unor acțiuni de spionaj comercial sau industrial îl folosește în procesul de producție. *Constituie secret comercial* informația care, în totalitate sau în conexarea exactă a elementelor acesteia, nu este în general cunoscută sau nu este ușor accesibilă persoanelor din mediul care se ocupă în mod obișnuit cu acest gen de informație și care dobândește o valoare comercială prin faptul că este secretă, iar deținătorul a luat măsuri rezonabile, ținând seama de circumstanțe, pentru a fi menținută în regim secret; protecția secretului comercial operează atâta timp cât condițiile enunțate anterior sunt îndeplinite.

- ***divulgarea sau folosirea*** secretelor comerciale de către persoane aparținând autorităților publice, precum și de către persoane împuternicite de deținătorii legitimi ai acestor secrete pentru a-i reprezenta în fața autorităților publice. *Divulgarea* presupune aducerea la cunoștință a secretelor comerciale unui număr nedeterminat de persoane. Această infracțiune reprezintă o variantă a infracțiunii prevăzute în art.298 C. pen. (divulgarea secretului economic) când este săvârșită de către persoanele împuternicite de deținătorii legitimi. Când fapta este săvârșită de o persoană aparținând autorităților publice ar putea fi concepută ca un abuz în serviciu contra intereselor persoanelor.

- ***producerea în orice mod,*** importul, exportul, depozitarea, oferirea spre vânzare sau vânzarea unor mărfuri/servicii purtând mențiuni false privind brevetele de invenții, mărcile, indicațiile geografice, desenele sau modelele industriale, topografiile de circuite integrate, alte tipuri de proprietate intelectuală cum ar fi aspectul exterior al firmei, designul vitrinelor sau cel vestimentar al personalului, mijloacele publicitare și altele asemenea, originea și caracteristicile mărfurilor, precum și cu privire la numele producătorului sau al comerciantului, în scopul de a-i induce în eroare pe ceilalți comercianți și pe beneficiari.

Potrivit DEX prin *marfă* se înțelege un produs al muncii destinat schimbului prin intermediul vânzării-cumpărării. Prin *serviciu* în sensul art.

5 lit. g) se înțelege săvârșirea unei acțiuni care servește, avantajează pe cineva; o îndatorire, formă de muncă prestată în folosul sau în interesul cuiva. Prin activitatea de *producere* se înțelege, în general, realizarea de valori materiale, de valori științifice și literare, în general înseamnă a crea ceva, printr-o activitatea oarecare. Este vorba, deci, de o acțiune de a produce, de a fabrica ceva, urmată de rezultatul obținut de realizator, prin acea acțiune.¹³

Expresia „*producerea in orice mod*” folosită de art. 5 lit. g) menționat, se referă la producția terminată, finită, la producția fizică realizată, înțelegând prin aceste formulări producția al cărei proces de fabricație, potrivit contractului sau legii, a fost încheiat, produsele fiind recepționate ca atare pentru a fi dirijate spre consumator, comercianți en-gros sau en-detail.

Importul semnifică operațiunea comercială de procurare, din străinătate, a unor bunuri și/sau servicii – care implică trecerea de către acestea a frontierei vamale a statului unde se află cumpărătorii. Poate fi vorba, în principal, fie de importul de mărfuri, fie de importul de servicii.

Exportul, în sensul art. 5 lit. g) menționat se referă atât la înțelesul restrâns al noțiunii, pentru produse care sunt vândute și pentru aceasta trec granița vamală a statului unde marfa a fost produsă, cât și la înțelesul mai larg, cuprinzând și prestările de servicii care trec frontiera vamală, cum ar fi încasări din turismul internațional, transporturi internaționale de mărfuri, asigurări și reasigurări etc.

Depozitarea, în sensul textului analizat este contractul în temeiul căruia persoana numită deponent încredințează un bun altei persoane, numită depozitar, care se obligă cu sau fără plată să-l păstreze și să-l restituie la termenul stipulat sau la cerere.

Cât privește acțiunile de oferire spre vânzare, ori de vânzare la care se referă art. 5 lit. g) din Legea nr.11/1991, înțelegem prin aceasta fie numai ofertarea, fie efectiv o transmitere a proprietății, dacă ofertantul sau vânzătorul au folosit mențiunile false la care se referă acest text.

Pentru a exista, din punct de vedere juridic și pentru a produce efecte juridice, oferta trebuie să îndeplinească mai multe condiții, în mod special următoarele:

- să fie completă, cuprinzând toate elementele esențiale în funcție de care destinatarul ofertei are o imagine clară și corectă asupra mărfii, respectiv serviciului propus;
- să fie făcută cu intenția certă a ofertantului de a se obliga, în caz de

¹³ Ibidem, pag. 459

acceptare;

- pentru contractele a căror existență este condiționată de o anumite formă solemnă să îmbrace acea formă.

Obiectul unui astfel de contract îl constituie marfa, care trebuie să îndeplinească unele condiții, anume: să se afle în circuitul civil, să existe în momentul încheierii contractului sau să poată exista în viitor, să fie determinată sau determinabilă. Marfa predată trebuie să fie conformă cu tipul de produs și cu calitățile convenite prin contract.

Activitățile materiale prevăzute art. 5 lit. g) din Legea nr.11/1991, pentru a forma latura obiectivă a infracțiunii de concurență neloială, trebuie însoțite de **mențiunile false** la care se referă textul incriminator și anume cele privind brevetele de invenții, mărcile, indicațiile geografice, desenele sau modelele industriale, topografiile de circuite integrate, alte tipuri de proprietate intelectuală cum ar fi aspectul exterior al firmei, designul vitrinelor sau cel vestimentar al personalului, mijloacele publicitare și altele asemenea, originea și caracteristicile mărfurilor, precum și cu privire la numele producătorului sau al comerciantului. *Prin mențiuni false asupra originii mărfurilor* se înțelege orice indicație de natură a face să se creadă că mărfurile au fost produse într-o anumită localitate, într-un anumit teritoriu sau într-un anumit stat. Mențiunile false mai pot să se refere și în ceea ce privește originea și caracteristicile mărfurilor, numele producătorului sau al comerciantului, aspectul exterior al firmei, mijloacele publicitare și altele asemenea.

Urmarea imediată constă în confuzia care se creează cu privire la proveniența produsului și tulburarea încrederii în cinstea și corectitudinea comercianților. Implicit concurența neloială cauzează daune materiale și morale agentului economic al cărui produs s-a încercat să se imite prin utilizarea mijloacelor prevăzute în art. 5 din Legea nr.11/1991. Indirect se produc pagube și în patrimoniul cumpărătorilor care sunt înșelați.

Legătura de cauzalitate între elementul material și urmarea imediată rezultă din materialitatea faptei – ex.re.

B. Latura subiectivă. Din punct de vedere subiectiv concurența neloială se săvârșește cu intenție directă calificată prin scop. Scopul este inducerea în eroare a celorlalți comercianți și a beneficiarilor. Prin această inducere în eroare făptuitorul urmărește să-și lărgască cercul clientelei, deși produsele sunt inferioare calitativ față de cele pe care le imită.

Există și opinia că intenția poate fi indirectă. Indiferent dacă intenția este directă sau indirectă, este necesar să se facă dovada relei-credințe a comerciantului pârât.

II.5. Forme, modalități, sancțiuni, aspecte procesuale. Concurența neloială poate parcurge etapa actelor pregătitoare și a tentativei până a se ajunge la consumare. Legiuitorul incriminează însă numai forma consumată. Actele pregătitoare și tentativa pot atrage răspunderea penală pentru complicitate dacă sunt comise de o altă persoană decât autorul. Deseori activitatea infracțională de concurență neloială se înfățișează sub o formă continuată.

Pedeapsa principală este închisoarea de la o lună la 2 ani sau amenda. Instanța de judecată poate dispune publicarea hotărârii în presă pe cheltuiala făptuitorului. Alături de pedeapsă instanța poate dispune și confiscarea specială. Mărfurile supuse confiscării pot fi vândute dacă instanța decide astfel, dar numai după distrugerea falselor mențiuni. Veniturile obținute în urma vânzării vor fi folosite în primul rând pentru despăgubirile datorate persoanelor prejudiciate.

Acțiunea penală în cazurile prevăzute la art. 5 se pune în mișcare la plângerea părții vătămate ori la sesizarea camerei de comerț și industrie teritoriale sau altei organizații profesionale ori la sesizarea persoanelor împuternicite de Oficiul Concurenței.

Competența de judecată a cauzelor penale privind infracțiunea prevăzută de art. 5 din Legea nr.11/1991 îi revine, potrivit prevederilor art.7 alin. 1, tribunalului locului săvârșirii faptei sau în a cărui rază teritorială se găsește sediul inculpatului, în lipsa unui sediu competența va reveni tribunalului de la domiciliul inculpatului.¹⁴

Hotărârea judecătorească care reține în sarcina celui trimis în judecată săvârșirea infracțiunii de concurență neloială, în afară de individualizarea pedepsei, va proceda la :

- obligarea comerciantului de a înceta sau de a înlătura actele de concurență neloială;
- obligarea la plata de despăgubiri, pentru daunele materiale și morale produse datorită săvârșirii infracțiunii.

În cazul prejudiciilor materiale și orale, participanții la săvârșirea infracțiunii (coautori, complici, instigatori) au răspunderea civilă solidară față de partea vătămată.

În același timp, o dată cu condamnarea penală și obligarea la încetarea faptelor materiale ilicite de concurență neloială, cât și la repararea daunei, instanța poate obliga și la publicarea hotărârii penale definitive, pe cheltuiala făptuitorului condamnat.

¹⁴ T. Prescure, *Curs de dreptul concurenței comerciale*, Ed. Rosetti, București, 2004, pag. 125

BIBLIOGRAFIE:

1. **C. Voicu, Al. Boroi, Fl. Sandu, I. Molnar, M Gorunescu, S. Corlățeanu**, *Dreptul penal al afacerilor*, Ediția 3, Ed. C.H.Beck, București, 2006
2. **T. Prescure**, *Curs de dreptul concurenței comerciale*, Ed. Rosetti, București, 2004
3. **O. Căpățână**, *Dreptul Concurenței Comerciale (concurența onestă)*, Ed. Lumina Lex, București, 1992
4. **Legea nr. 11/1991** privind combaterea concurenței neloiale publicată în M. Of. nr. 24 din 30 ianuarie 1991, modificată și completată de Legea nr. 21/1996 și Legea nr. 298/2001